

LAKIALOITE 51/2010 vp

Laki alkoholilain 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Alkoholijuomat poikkeavat useimmista muista kulutushyödykkeistä, sillä ne aiheuttavat suuria terveydellisiä, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia haittoja. Alkoholipolitiikan päämäärä on lain ja valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan vähentää alkoholihaittoja. Kasvattajien vastuu korostuu alkoholimainontaviidakon keskellä. Eduskunta päätti vapauttaa mietojen alkoholijuomien mainonnan vuoden 1995 alkoholilaissa siten, että ainoastaan erikseen mainitut esimerkiksi lapsia vahingoittavat elementit ovat kiellettyjä. Tämä ratkaisu on johtanut valvonnan ongelmiin ja vanhempien kasvatustehtävän kannalta epäasiallisen mainonnan lisääntymiseen.

Lapset törmäävät alkoholin mainontaan kaikkialla. Mainosten sisältö lisää tutkimusten mukaan lasten juomista. Vuonna 2009 tehdyn gallupin mukaan 13—17-vuotiaista kolme neljästä näki mainontaa televisiosta, kuusi kymmenestä kaupoissa ja lehdissä ja joka toinen ulkomainoksissa. Alkoholin mainonta ja markkinointi altistavat yhä nuoremmat ja nuoremmat, jopa alakouluikäiset lapset alkoholin käytölle. Kiistämättömän tutkimusnäyttö osoittaa, että nuorten alkoholinkäyttö alkaa tämän vuoksi entistä aikaisemmin, mistä voi seurata riippuvuutta ja alkoholista aiheutuvia haittoja aikuisiällä.

Suomalaisten koululaisten humalajuominen on vähentynyt selvästi 2000-luvulla, mutta se on

edelleen yleisempää kuin Euroopassa keskimäärin (Hibell ym. 2009). Nuorten terveystapatutkimuksen mukaan myönteinen kehitys on kuitenkin pysähtynyt ja joiltakin osin alkoholin käyttö on kääntynyt nousuun vuosien 2007 ja 2009 välillä (Rainio et al. 2009).

Alkoholimainontaa käsittelevä työryhmä luovutti muistionsa sosiaali- ja terveysministeriölle 3.6.2010. Työryhmässä kuultujen asiantuntijoiden lausunnot sekä kansan yleinen mielipide tukevat lainsäädännöllisten lisärajoitusten asettamista alkoholimainonnalle.

Mietojen alkoholijuomien mainontaa rajoitetaisiin tehokkaasti siten, että ainoastaan täysi-ikäisten kuluttajien ostopäätöksiinsä tarvitsemia tietoja saisi esittää mainoksissa. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi tuotteen kuva, hintatiedot, saatavuus kaupasta, valmistusreseptit ja raaka-aineet, ruokasuositukset sekä voitettut tuotevertailut esimerkiksi viinimessuilla. Muu kuin tuotetietoa kuvaava mainonta olisi ehdotuksen mukaan kiellettyä. Alkoholimainontaa ei saisi myöskään esittää televisiossa tai radiossa nuorten katselu- ja kuuntelu-aikoina eli ennen kello 23:a.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

alkoholilain 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alkoholilain (1143/1994) 33 §, sellaisena kun se on osaksi laissa 588/2007, seuraavasti:

33 §

Mainonnan säätely

Väkevän alkoholijuoman mainonta, epäsuora mainonta ja muu myynninedistäminen sekä sen liittäminen muun tuotteen tai palvelun mainontaan ja myynninedistämistoimintaan on kielletty.

Miedon alkoholijuoman ja vähintään 1,2 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän juoman mainonta, epäsuora mainonta ja muu myynninedistämistoiminta on kielletty, paitsi jos siinä esitetään yksinomaan seuraavia totuudenmukaisia tuotetietoja:

- 1) juoman nimi ja hinta;
- 2) pakkausmerkinnöissä esitetyt tiedot sekä valokuva tai piirros juomasta tai sen myyntipakkauksesta;
- 3) juoman valmistajaan, maahantuojaan, edustajaan ja myyntipaikoista saatavuuteen liittyvät kuluttajalle tarpeelliset tiedot;
- 4) juoman maantieteelliseen alkuperään, valmistustapaan, valmistusaineisiin, ainesosiin, koostumukseen, terveysvaaroihin ja erityisiin käyttötarkoituksiin liittyvät tiedot; sekä
- 5) viittaukset juoman makuun, tuoksuun, väriin, rakenteeseen sekä muihin aistinvaraisiin ominaisuuksiin sekä tuotevertailuihin.

Edellä 2 momentista poiketen mainonta on kiellettyä myös, jos:

- 1) se kohdistuu alaikäisiin tai muihin henkilöihin, joille alkoholijuomaa ei 16 §:n mukaan saa myydä, taikka siinä kuvataan tällaisia henkilöitä;
- 2) se toteutetaan televisio- ja radiotoiminnaan annetun lain (744/1998) mukaisessa televisio- tai radiotoiminnaan kello 7—23 tai kuvaohjelmien tarkastamisesta annetun lain (775/2000) mukaisesti 18 vuotta nuoremmille esitettäväksi

sallitun kuvaohjelman elokuvateatterissa tapahtuvan julkisen esittämisen yhteydessä;

3) siinä yhdistetään alkoholin käyttö ajoneuvolla ajamiseen;

4) siinä korostetaan alkoholijuoman alkoholipitoisuutta myönteisenä ominaisuutena;

5) siinä luodaan kuva, että alkoholin käyttö lisää suorituskykyä taikka edistää sosiaalista tai seksuaalista menestystä;

6) siinä luodaan kuva, että alkoholilla on lääkinnällisiä tai terapeuttisia ominaisuuksia tai että se piristää, rauhoittaa tai on keino ristiriitojen ratkaisemiseksi; sekä

7) se on hyvän tavan vastaista, siinä käytetään kuluttajan kannalta sopimatonta menettelyä taikka annetaan muutoin alkoholista, sen käytöstä, vaikutuksista tai muista ominaisuuksista totuuden vastaista taikka harhaanjohtavaa tietoa.

Epäsuorana mainontana pidetään erityisesti 1 ja 2 momentissa tarkoitetun juoman ja alkoholijuoman myynnin edistämistä muun hyödykkeen mainonnan yhteydessä siten, että muun hyödykkeen tunnuksena käytetään sellaisenaan tai tunnistettavasti muunnettuna 1 tai 2 momentissa tarkoitetulle juomalle tai alkoholijuomalle vakiintunutta tunnusta tai että siitä muutoin välittyy mielikuva tietystä 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta juomasta tai alkoholijuomasta.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, väkevän alkoholijuoman mainontaa ja muuta myynninedistämistoimintaa voidaan harjoittaa siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö siitä tarkemmin määrää:

1) Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymässä majoitus- ja ravitsemisalan tai vähittäismyynnin ammattijulkaisussa tai muussa alkoholijuomien myyntiin osallistuville levitettävässä painokirjoituksessa, jonka levikki

ja levitystapa ovat sosiaali- ja terveysministeriön antamien määräysten mukaisia; sekä

2) alkoholijuomien anniskelupaikoissa, vähittäismyyntipaikoissa ja valmistuspaikoissa.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi peruuttaa 5 momentissa tarkoitetun hyväksymisensä, jos:

1) ammattijulkaisun tai painokirjoituksen levikissä tai levitystavassa on tapahtunut muutos;

2) tuotevalvontakeskukselle ei ole ilmoitettu kaikkia hyväksymisen kannalta tärkeitä tietoja; tai

3) julkaisemisessa on tapahtunut väärinkäytöksiä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Helsingissä 1 päivänä heinäkuuta 2010

Inkeri Kerola /kesk
Tuomo Hänninen /kesk
Jukka Gustafsson /sd
Susanna Huovinen /sd
Janina Andersson /vihr
Raija Vahasalo /kok
Jari Leppä /kesk
Jouko Skinnari /sd
Hannes Manninen /kesk
Pertti Salolainen /kok
Tuula Väättäinen /sd
Mirja Vehkaperä /kesk
Esko Ahonen /kesk
Merja Kyllönen /vas
Minna Sirnö /vas
Sanna Lauslahti /kok
Jari Larikka /kok
Juha Korkea-aho /kesk
Tuula Peltonen /sd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Sirpa Paatero /sd
Liisa Hyssälä /kesk
Johanna Sumuvuori /vihr
Valto Koski /sd
Klaus Pentti /kesk
Pertti Hemmilä /kok
Elsi Katainen /kesk
Merja Kuusisto /sd
Saara Karhu /sd
Markku Pakkanen /kesk
Raimo Piirainen /sd

Kari Rajamäki /sd
Erkki Pulliainen /vihr
Antti Kalliomäki /sd
Veijo Puhjo /vas
Katja Taimela /sd
Satu Taiveaho /sd
Thomas Blomqvist /r
Katri Komi /kesk
Oras Tynkkynen /vihr
Annika Lapintie /vas
Matti Kauppila /vas
Unto Valpas /vas
Pentti Tiusanen /vas
Jacob Söderman /sd
Anneli Kiljunen /sd
Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Pekka Haavisto /vihr
Jyrki Kasvi /vihr
Pauliina Viitamies /sd
Johanna Karimäki /vihr
Timo Juurikkala /vihr
Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
Juha Mieto /kesk
Raimo Vistbacka /ps
Paula Sihto /kesk
Sari Palm /kd
Tarja Tallqvist /kd
Timo V. Korhonen /kesk
Oiva Kaltiokumpu /kesk
Anne Kalmari /kesk
Kimmo Tiilikainen /kesk

LA 51/2010 vp — Inkeri Kerola /kesk ym.

Lasse Hautala /kesk
Kari Kärkkäinen /kd
Leena Rauhala /kd
Hannu Hoskonen /kesk
Lauri Oinonen /kesk
Christina Gestrin /r
Petri Salo /kok
Merikukka Forsius /kok
Sanna Perkiö /kok
Antti Rantakangas /kesk
Tuomo Puumala /kesk
Ilkka Kantola /sd
Markus Mustajärvi /vas
Bjarne Kallis /kd
Jouko Laxell /kok
Eero Heinäluoma /sd
Marko Asell /sd
Eero Akaan-Penttilä /kok
Päivi Räsänen /kd
Jaakko Laakso /vas
Esko-Juhani Tennilä /vas
Erkki Virtanen /vas

Esko Kiviranta /kesk
Reijo Laitinen /sd
Tero Rönni /sd
Krista Kiuru /sd
Eero Reijonen /kesk
Maria Guzenina-Richardson /sd
Mika Lintilä /kesk
Kyösti Karjula /kesk
Kirsi Ojansuu /vihr
Håkan Nordman /r
Antti Vuolanne /sd
Jyrki Yrttiaho /vas
Päivi Lipponen /sd
Erkki Tuomioja /sd
Anna-Maja Henriksson /r
Mikko Kuoppa /vas
Johannes Koskinen /sd
Pertti Virtanen /ps
Matti Ahde /sd
Pekka Vilkuna /kesk
Tanja Karpela /kesk
Mikaela Nylander /r